

موضوع تدریس: روش تحقیق پیشرفته در مددکاری اجتماعی با کودکان و نوجوانان		مدت تدریس: ۵۱ ساعت	
پیشنیاز:		محل اجرا: دانشکده پیراپزشکی و توانبخشی	
گروه هدف: مددکاری اجتماعی		مقطع: کارشناسی ارشد	
تعداد واحد: ۳	نوع واحد: نظری	نیمسال: دوم	سال تحصیلی: ۱۴۰۳-۱۴۰۴
مدرسین: فریبا ماهوتی			
تاریخ بروزرسانی: ۱۴۰۳/۱۱/۲۱			

هدف کلی:

دانشجو باید توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه ای و روشهای مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته مددکاری اجتماعی و حوزه کودکان و نوجوانان و سرویسهای کتابخانه ای دانشگاه محل تحصیل خود را داشته باشد. دانشجو باید در پایان این درس با روشهای پژوهش کمی و کیفی در حوزه کودکان و نوجوانان ملاحظات اخلاقی به منظور انجام پژوهش در حوزه کودکان و نوجوانان تفاوتهای روش شناختی در پژوهشهای مرتبط با کودکان و نوجوانان و بزرگسالان مبنای فلسفی تحقیق و هرم شواهد و منطق و کاربرد طرحهای کمی و کیفی پژوهش آشنا شده باشد. در عین حال لازم است دانشجو ملاحظات ویژه در خصوص نمونه گیری در پژوهشهای مربوط به کودکان و نوجوانان و جمعیتهای پنهان روش طراحی و انتخاب ابزار روشهای جمع آوری و تحلیل داده های کمی و کیفی را در این درس بیاموزد. همچنین آشنایی با اصول مقاله نویسی ارزیابی مقاله و تدوین طرح پژوهش و نحوه به کار گرفتن آنها در این درس مورد توجه قرار خواهند گرفت.

اهداف اختصاصی:

۱. آشنایی با روشهای تحقیق پیشرفته در حوزه مددکاری اجتماعی با تمرکز بر کودکان و نوجوانان
۲. توانایی طراحی و اجرای پژوهشهای کاربردی با رعایت ملاحظات اخلاقی و فرهنگی.
۳. تقویت مهارتهای تحلیل دادههای کمی و کیفی در پژوهشهای مرتبط با آسیبهای اجتماعی کودکان
۴. توانایی نقد و ارزیابی پژوهشهای موجود و ارائه راهکارهای مبتنی بر شواهد.

محتوا و ترتیب ارائه:

(عناوین و رئوس مطالبی که باید آموزش داده شود تا به اهداف دوره نائل شد. شامل: مطالب تئوری، مهارتهای عملی و...)

جلسه	عناوین	مدرس
اول	مقدمه ای بر روش تحقیق پیشرفته در مددکاری اجتماعی: مرور مفاهیم پایه روش تحقیق (کمی، کیفی، ترکیبی). چالشهای خاص پژوهش با کودکان و نوجوانان (رضایت آگاهانه، قدرت، آسیب پذیری). • فعالیت: بحث گروهی درباره اخلاق در پژوهش با کودکان.	فریبا ماهوتی
دوم	طراحی پژوهش های کاربردی در مددکاری اجتماعی: تدوین سوالات تحقیق و فرضیه ها (با تمرکز بر مسائل کودکان مانند کودک آزاری، فرار از خانه، اختلالات روانی). انتخاب روشهای مناسب (مطالعات طولی، اقدام پژوهی، پژوهش مشارکتی). تمرین: طراحی یک پروپوزال اولیه	فریبا ماهوتی
سوم	روشهای کیفی (۱): مصاحبه و گروه های متمرکز: تکنیکهای مصاحبه با کودکان (استفاده از زبان ساده، ابزارهای تصویری). اصول برگزاری گروه های متمرکز با نوجوانان. • کارگاه عملی: شبیه سازی مصاحبه با یک کودک خیالی.	فریبا ماهوتی
چهارم	روشهای کیفی (۲): مشاهده و قوم نگاری: مشاهده مشارکتی در محیط های مرتبط (مدارس، مراکز نگهداری). ثبت داده ها و تحلیل تعاملات اجتماعی کودکان. • مطالعه موردی: تحلیل پژوهش های مبتنی بر مشاهده در حوزه کودکان کار.	فریبا ماهوتی
پنجم	روشهای کمی: پیمایش و ابزارهای استاندارد: طراحی پرسشنامه های مناسب برای سنین مختلف. ابزارهای سنجش روانی-اجتماعی (مثل مقیاس های سنجش اضطراب یا عزت نفس). تمرین: نقد یک پرسشنامه موجود و اصلاح آن برای گروه سنی خاص	فریبا ماهوتی
ششم	اخلاق در پژوهش با کودکان و نوجوانان: حقوق کودکان در پژوهش (کنوانسیون حقوق کودک). مدیریت ریسک های روانی و اجتماعی. • فعالیت: بررسی موردی نقض اخلاق در یک پژوهش و ارائه راه حل.	فریبا ماهوتی
هفتم	روش های ترکیبی (Mixed Methods): تلفیق داده های کیفی و کمی در پژوهشهای مددکاری اجتماعی. مثال: ترکیب مصاحبه با پیمایش برای بررسی تأثیر برنامه های حمایتی. • کارگاه: طراحی یک پژوهش ترکیبی درباره کودکان بازمانده از طلاق.	فریبا ماهوتی
هشتم	تحلیل داده های کیفی با نرم افزار (NVivo/MAXQDA): کدگذاری داده های مصاحبه و مشاهدات. شناسایی تم ها و الگوها. تمرین عملی: تحلیل یک مجموعه داده نمونه	فریبا ماهوتی
نهم	تحلیل داده های کمی با SPSS: آمار توصیفی و استنباطی (همبستگی، رگرسیون). تفسیر نتایج در چارچوب مددکاری اجتماعی. • تمرین: تحلیل دادههای فرضی درباره نوجوانان معتاد به فضای مجازی.	فریبا ماهوتی
دهم	پژوهش مشارکتی با کودکان (Participatory Action Research): مشارکت کودکان به عنوان همکاران پژوهش. روشهای خلاقانه (نقاشی، داستان گویی، بازی). • مطالعه موردی: پژوهش های موفق در ایران یا جهان.	فریبا ماهوتی
یازدهم	نگارش علمی و انتشار نتایج: ساختار مقاله علمی و گزارش های سیاستگذاری. ترجمه یافته ها به راهکارهای عملی برای مددکاران. • تمرین: نقد یک مقاله منتشر شده.	فریبا ماهوتی

دوازدهم	پژوهش در بحران (با تمرکز بر کودکان آسیب پذیر): روشهای تحقیق در شرایط اضطراری (جنگ، بلایای طبیعی، پناهجویی). ملاحظات امنیتی و روانی. • بحث گروهی: چالشهای پژوهش در مناطق محروم.	فریبا ماهوتی
سیزدهم	ارائه پروپوزالهای دانشجویی: ارائه طرحهای پژوهشی توسط دانشجویان و دریافت بازخورد از peers و استاد. • ارزیابی: سازگاری روش شناسی با سوالات تحقیق.	فریبا ماهوتی
چهاردهم	ارائه پروپوزالهای دانشجویی: ارائه طرحهای پژوهشی توسط دانشجویان و دریافت بازخورد از peers و استاد. • ارزیابی: سازگاری روش شناسی با سوالات تحقیق	فریبا ماهوتی
پانزدهم	کارگاه نهایی (رفع اشکال و اصلاح پروپوزالها): تمرکز بر رفع نقاط ضعف طرحها. فعالیت: شبیه سازی جلسه دفاع از پروپوزال.	فریبا ماهوتی
شانزدهم	کارگاه نهایی (رفع اشکال و اصلاح پروپوزالها): تمرکز بر رفع نقاط ضعف طرحها. فعالیت: شبیه سازی جلسه دفاع از پروپوزال.	فریبا ماهوتی
هفدهم	جمع بندی و آینده پژوهش در حوزه کودکان: مرور دستاوردهای دوره. • بحث درباره نیازهای تحقیقاتی نوظهور (مثل تأثیر فضای مجازی)	فریبا ماهوتی

روش تدریس:

* بحث کلاسی و گروهی

* ارائه فیلم و اسلاید آموزشی

* سخنرانی

* تمرین عملی

وظایف و تکالیف دانشجوی:

* رعایت قواعد و قوانین مرتبط با گروه

* حضور به موقع و فعال در کلاس

* پیش مطالعه و بررسی سرفصل های جلسه آتی

* انجام تکالیف و پروژه های ارائه شده

* حضور و موفقیت در آزمون پایانی

روش سنجش دانشجو:

* شرکت در بحث های کلاسی و فعالیت ها

* ارائه تکالیف محول شده

* آزمون میان ترم

* آزمون پایان ترم

منابع مطالعه:

- تکنیک های خاص تحقیق در علوم اجتماعی. فرامرز رفیع پور. ۱۴۰۲. شرکت سهامی انتشار
- روش های تحقیق بین رشته ای در اعتیاد و سایر مشکلات و انحرافات اجتماعی. حسن رفیعی. نشر دانژه
- Research Methods for Social Work. 2017 . Allen Rubin, Earl R. Babbie. Cengage Learning.